

Nationalistiska och främlingsfientliga?

En diskursanalys av högerpopulistiska partier i Skandinavien

Abstract

The focus of this study is the ways in which the discourses of the three largest right-wing populist parties in Scandinavia – Danish Dansk Folkeparti, Norwegian Fremskrittspartiet and Swedish Sverigedemokraterna – are articulated and on defining which individuals they include and exclude. The discourses of the three parties are compared and analyzed to determine whether they constitute specific nationalist and culturally racist discourses. The problem is addressed by applying a social constructivist theory of nationalism and cultural racism, and specifically the binary opposition "we" and "them", on a material consisting of the respective parties' member magazines from 2007. The method used to identify the possible nationalist and culturally racist elements of the parties' discourses is inspired by Laclau and Mouffe's discursive text analysis. The study argues that the discourses employed by all the parties have strong xenophobic elements. In the cases of both Dansk Folkeparti and Sverigedemokraterna they fulfill the theoretical criteria for being specific nationalist and culturally racist discourses, in which the views of the nation are based on the culturalist approach of primordialism. The discourse employed by Fremskrittspartiet, however, does not fulfill these criteria. Thus, Fremskrittspartiet appears to have a less hostile attitude towards immigrants than the other two parties.

Nyckelord: diskursanalys, nationalism, kulturrasism, högerpopulistiska partier

Antal ord: 9850

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Metod och material	2
1.2.1 Vetenskapsteoretiska utgångspunkter	2
1.2.2 Diskursanalytisk metod	3
1.2.3 Tillvägagångssätt	4
1.2.4 Material	4
2 Teoretiska utgångspunkter	6
2.1 ”Vi” och ”dem”	6
2.2 Socialkonstruktivistisk nationalismteori	7
2.2.1 Rumsdimensionen	8
2.2.2 Tidsdimensionen	9
2.2.3 Symboldimensionen	9
2.2.4 Vardagsdimensionen	9
2.3 Rasismteori	10
2.4 Jämförelse mellan socialkonstruktivistisk nationalismteori och rasismteori	11
3 Bakgrundsbeskrivning av partierna	12
3.1 Dansk Folkeparti	12
3.2 Fremskrittspartiet	12
3.3 Sverigedemokraterna	13
4 Analys	15
4.1 De nationalistiska dimensionerna	15
4.1.1 Rumsdimensionen	15
4.1.2 Tidsdimensionen	16
4.1.3 Symbol- och vardagsdimensionen	17
4.2 Vi och dem	17
4.2.1 Utfrysning av ”dem” till följd av ekonomiska konsekvenser	18
4.2.2 Krav på assimilation	19
4.2.3 Misstänkliggöra och kriminalisera ”dem”	20
4.2.4 Muslimska diasporan	21
4.3 Kulturrasism	22

4.4 Identifierade diskursbegrepp samt användningen av den hermeneutiska cirkeln	23
4.5 Primordialism.....	24
5 Slutsats	26
6 Referenser	28
6.1 Primärmaterial	28
6.2 Sekundärmaterial	29

1 Inledning

De senaste åren har Sverigedemokraternas framgångar varit ett hett diskussionsämne. Inför valet 2010 är det många som undrar om partiet kommer in i riksdagen och kan i så fall komma att bli en vågmästare på nationellt plan. Att Sverigedemokraterna anses vara nationalistisk och främlingsfientligt är ingen nyhet om vi tittar på massmedias bild av partiet och de debatter de deltagit i med andra politiker men hur denna nationalism ser ut har inte med tydlighet framkommit i debatten. Jag tänker därför i denna studie granska om Sverigedemokraterna har en egen specifik syn på nationalism. Tanken är även att undersöka hur de nationalistiska diskurserna ser ut hos våra två grannländers högerextrema partier, Dansk Folkeparti i Danmark och Fremskrittspartiet i Norge. Båda dessa partier är för närvarande representerade i respektive lands parlament, Dansk Folkeparti är det tredje största partiet i Danmark och känt hos de flesta även i Sverige. Fremskrittspartiet är det andra största partiet i Norge.

Anledningen till att en jämförelse mellan de tre partierna är intressant är bland annat då det möjliggör att synliggöra hur nationalistiska diskurser kan verka på olika sätt. I massmedia har Sverigedemokraterna ofta jämförts med Dansk Folkeparti. Det har inte lika ofta gjorts jämförelser med norska Fremskrittspartiet i media eller inom vetenskapen. Eftersom Fremskrittspartiet ändå definieras som ett högerpopulistiskt parti har det varit av intresse att granska om även detta parti i stor utsträckning har en liknande syn på nationen som Sverigedemokraterna och Dansk Folkeparti framställts att ha. I studien kommer respektive partis syn på nationalism att analyseras och vilka skillnader och likheter som råder mellan partierna.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur högerpopulistiska partier definierar sin egen nationalitet, vilka egenskaper och kulturella betingelser som gör att en viss individ tillhör en specifik nationalitet. Vidare kommer jag att granska om olika högerpopulistiska partier har liknade syn på nationalitet eller om dess syn på nationalitet är skilda från varandra och huruvida de högerpopulistiska partierna har olika utgångspunkter i hur dem i grunden ser på nationalitetsbegreppet. Detta för att kontrollera om det finns en hegemonisk kamp mellan partierna eller om dem ser varandra som broderpartier.

Studien syftar till att undersöka Dansk Folkeparti i Danmark, Fremskrittspartiet i Norge samt Sverigedemokraterna i Sverige och deras syn på sin nationalitet. Den övergripande frågan är:

- Hur definierar de olika partierna sin egen specifika nationella diskurs och vilka individer ingår i denna?

Följande frågor blir därmed vägledande:

- Vilka individer och grupper ingår inte i partiernas syn på den egna nationella diskursen?
- Vilka skillnader och likheter finns i den syn partierna har för att definiera sin egen nationella diskurs?

1.2 Metod och material

För att undersöka vad Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna har för syn på sin egen nationalitet och på de grupper och individer som enligt partierna inte tillhör samma nationalitet kommer partiernas partitidningar att granskas genom en kvalitativ diskursanalys. Då jag använder mig av kvalitativ textanalys kommer även den hermeneutiska cirkeln att användas. Denna syftar till att dels tolka texten som helhet utifrån dess delar, samt att se hur delarna måste förstås från helheten. Därmed finns det en möjlighet att se materialet utifrån en ny utgångspunkt (Bergström och Boréus 2000 s. 26f.).

I den nationalismteoretiska litteraturen återfinns ett antal olika perspektiv. I denna studie kommer fokus att ligga på det socialkonstruktivistiska perspektivet. Anledningen till detta är att det socialkonstruktivistiska perspektivet är det idag ledande perspektivet men framförallt att det både förklarar hur nationalismen verkar samt punktar upp vilka dimensioner som behövs för att identifiera den nationalistiska diskursen.

1.2.1 Vetenskapsteoretiska utgångspunkter

Studiens ontologiska utgångspunkt är kritisk realism. Vilket innebär att både den materiella och den socialt konstruerade verkligheten finns (Pujol och Montenegro 2001 s. 122). Den epistemologiska utgångspunkten för diskursanalysen är konstruktivistisk. Detta då jag som forskare bygger min kunskap utifrån mina tidigare erfarenheter. Denna kunskap är både byggd på mina sinnesintryck och rationella resonemang, vilket tillsammans formar min syn på verkligheten. Studien har en klar deduktiv ansats, då den syftar till att kontrollera partiernas syn utifrån de valda teorierna (se kap. 2.). Alltså att använda allmänna regler, teorier, för att se om dessa överensstämmer i de enskilda fallen, partiernas egen syn (Stensmo 1994 s. 33ff.).

1.2.2 Diskursanalytisk metod

En förutsättning för att använda sig av den diskursanalytiska metoden är att även delar av diskursteoretiska premisser medföljer. Därmed måste de teorier som används till den diskursanalytiska metoden ha klar förankring i socialkonstruktivismen för att uppnå ett så bra resultat som möjligt (Winther Jørgensen och Phillips 2000 s. 11f.).

Diskursanalytisk metod söker svar genom att ge ”synen på” eller ”föreställningar om” objektens verklighet. Det är en lämplig metod att använda när ”vi-känslor” inom ett parti skall undersökas då identiteten eller gruppstillhörigheten kan ses som diskursivt konstruerat (Bergström och Boréus 2000 s. 237). Ett annat centralt begrepp inom diskursmetoden är diskursiv kamp. Denna kamp bygger på att olika diskurser hela tiden kämpar mot varandra för att uppnå hegemoni (Winther Jørgensen och Phillips 2000 s. 13). I studien undersöks om det finns spår av en hegemonisk kamp inom partierna. Det kontrolleras även om det finns en liknande kamp mellan partierna då de torde kunna ha liknande diskurser. En sådan kamp mellan partierna skulle i så fall påminna mycket om en diskursiv kamp men ej vara det då partierna verkar på olika arenor. Fokus i studien kommer även ligga på att förklara partiernas syn på deras nationalitet och denna explicita nationella diskurs, samt hur partierna definierar ”dem” utifrån partiernas syn på den mångkulturella diskursen. I och med detta blir det diskurserna i sig själva som blir föremål för analysen (Winther Jørgensen och Phillips 2000 s. 28). Det står därmed klart att den diskursmetod som används är Laclau och Mouffes metod. Där får diskurs en bredare betydelse där begreppet diskurs innefattar alla sociala fenomen och inte enbart de språkliga aspekterna (Winther Jørgensen och Phillips 2000 s. 40). Laclau och Mouffes syn på diskursen är inte heller lika tvingande och normerande som Foucaults syn på diskurs (Bergström och Boréus 2000 s. 228). Detta gör det lättare för individer i samhället att uppfatta olika diskurser runt omkring dem. I Laclau och Mouffes diskursmetod finns det ett antal centrala begrepp:

- tecken
- nod
- ekvivalenskedjor
- element
- flytande signifikanter

Tecken kan förklaras som de begrepp som en viss diskurs innehåller. Med begrepp innefattas inte enbart ordens betydelse i vanlig mening utan den specifika betydelse som diskursen kopplar till begreppen. Nod eller nodalpunkter är de tecken som har en central betydelse för diskursen. För den nazistiska diskursen är ”juden” en nod, då det skulle gå att ställa sig frågan om nazismen kunnat existera utan juden. Nodalpunkten blir på detta sätt navet i diskursen. Ekvivalenskedjor är det nät som binder ihop och sammanknyter nodalpunkten och samtliga tecken till

varandra för att bilda diskursen. Element är de tecken som förblir mångtydiga men som diskursen hela tiden försöker få till entydiga tecken. Flytande signifikanter är de element som i högre grad har motstridiga betydelser, nodalpunkten är en sådan. Flytande signifikanter är inte tecken med motstridiga betydelser inom diskursen, utan istället mellan diskurser (Bergström och Boréus 2000 s. 228ff., Winther Jørgensen och Phillips 2000 s. 32ff. & 57f.). Det är därmed så att flytande signifikanter ger upphov till en diskursiv kamp mellan olika diskurser.

1.2.3 Tillvägagångssätt

Då studien omfattar ett relativt stort textmaterial (se avsnitt 1.2.4) kommer inte samtliga artiklar att utsättas för en analys som kommer att presenteras. Istället kommer materialet att struktureras upp kring de teman som identifieras i materialet och som har tydliga kopplingar till de teoretiska begreppen. Ur dessa teman kommer talande citat att användas för att öka förståelsen för hur det använda materialet ser ut och hur analysen byggs upp.

1.2.4 Material

Textmaterialet är valt utifrån vilka frågor som studien syftar till att besvara. Det innefattar Dansk Folkepartis partitidning, Dansk Folkeblad nr 1- 6 2007, Fremskrittspartiets partitidning, Fremskritt nr 3, 7, 11, 13, 18 och 22 2007 och Sverigedemokraternas partitidning, SD-kuriren nr 71- 74. Alla tidningar är från 2007, samtliga nummer av Dansk Folkeblad och SD- kuriren kommer analyseras. Vad gäller Fremskritt så kommer första numret varannan månad att analyseras av såväl tidsskäl som att antalet tidningar för varje parti skall bli något snär jämt. Detta skulle kunna leda till att viktigt material försvinner i analysen. Anledningen att de nummer som valts ut är spridda under hela året är för att minimera denna risk så att viktiga politiska händelser under året inte påverkas av att inte alla partitidningar granskats. De frågor som är viktigast för partiet borde även finnas med i partitidningen regelbundet varför det inte torde vara ett större problem att inte granska samtliga nummer.

Vad gäller det innehåll som granskas i de olika partitidningarna så har allt material analyserats förutom två sidor i varje nummer av Fremskritt på grund utav att detta är medlemmarnas egna insändare och att det som står där inte säkerligen är partiets åsikter. Några insändarsidor från medlemmar finns dock varken i Dansk Folkeblad eller SD-kuriren vilket gör att dessa tidningar analyserats i sin helhet.

Orsaken till att fokus ligger på just partiernas partitidningar och inte på partiprogram eller annat material såsom exempelvis partiernas hemsidor är flera. Varför inte partiprogrammen analyseras är då partiprogram tenderar att i högre utsträckning påvisa visionära drag som partier har vilket inte är fokus för denna studie. Dessutom torde det finnas en större möjlighet att kontrollera om det finns

spår av hegemonisk kamp inom partierna genom att studera deras egen partitidning som riktar sig till deras medlemmar istället för att undersöka dokument som riktar till potentiella väljare. Orsaken till att partiernas hemsidor inte undersöks är dels då dessa skiljer sig väsentligt åt, troligtvis på grund av olika ekonomiska förutsättningar partierna emellan. Men även för att det som står högst upp på partiernas politiska dagordning får en mer framträdande roll i partitidningarna emedan det kan vara svårt att spåra när ett visst dokument lades upp på hemsidor.

2 Teoretiska utgångspunkter

Samtliga teorier som används i studien har en klar socialkonstruktivistisk grund. Gemensamt för teorierna är även att de går att applicera på hela nationer. I denna studie skall dock teorierna förstås utifrån de granskade partiernas egen specifika diskurs och det är partiernas syn som kommer att granskas utifrån de valda teorierna.

2.1 ”Vi” och ”dem”

”Vi” och ”dem” är inte en teori i vanlig mening. Istället bör det ses som ett viktigt begreppspar som flera teorier använder sig av. Begreppsparet går att finna såväl inom den psykologiska disciplinen som inom ett flertal av de samhällsvetenskapliga disciplinerna och används så både inom mikro- som makroteorier (Kinnvall, 2003 s. 11ff.).

Ofta formuleras ”vi” som ingrupp och ”dem” som utgrupp där ”vi” inte kan finnas utan ”dem”. Utan en definition av ”dem” går det inte att definiera vilka ”vi” är (Bauman 1992 s. 53f.). Därmed har ”vi” en uppfattning om ”dem”. ”Dem” är alltså inte enbart andra individer vilka ”vi” inte har någon uppfattning om.

För att tillverka en positiv bild av oss som ingrupp, tenderar ingruppen att skapa positiva stereotyper¹ av sig själva emedan ingruppen samtidigt skapar negativa stereotyper av ”dem”, utgruppen. På detta vis utskiljes ”vi” från ”dem” samtidigt som ”vi” skapar en positiv självbild av oss som ingrupp. Bilden av oss sätts också upp som en standard där ”vi” utgår ifrån när ”vi” beskriver ”dem”. Vilket lätt kan leda till att ingruppen inte uppfattar hur de själva stereotypiserar. Om ”vi” exempelvis anser att en viss utgrupp är intolerant är det denna utgrupp som skapar en intolerant situation i samhället. Därmed anser ingruppen det legitimt att frysa ute denna utgrupp eftersom de skapar intolerans och inte för att ”vi” anser oss vara intoleranta (Billig 2001 s. 66 & 81f.).

Om det talas om förställda gemenskaper såsom nationalistisk identitet, blir det än viktigare för ingruppen att påtala goda attribut om sig själva och om möjligt än viktigare att definiera och påvisa en negativ bild av utgruppen. Detta för att det inom ingruppen i sig finns mängder av olika motsättningar och ingruppen lättast kan enas i sin förställda gemenskap om dem kan påvisa att dem ej vill förknippas med en utgrupp (Bauman 1992 s. 58ff.).

¹ Stereotypbildning kan lättast förklaras genom att individen fryser bilden den har av andra specifika individer eller grupper, och skapar en generaliserad bild av dessa. En individ som byggt en stereotyp av andra får därmed svårt att ta till sig en annan bild av dessa individer både genom andra människors påpekande eller via fritt reflekterade (Petersson 2006:26f.).

Inom den nationalistiska diskursen finns det två olika former som ”vi” och ”dem” verkar inom. På det ena planet verkar ”vi” och ”dem” på ett universellt plan. Eftersom alla nationer finns i en internationell värld kan en nation enbart påvisa att de är en nation bland andra nationer. Vår nation och dess gränser finns enbart för att det finns en universell bild bland alla nationer vad nationalism innebär. Därmed kan vi enbart påpeka vad vårt land är och inom vilket territorium det ligger genom att andra nationer har en liknade syn på sina nationer och på vår och andra nationer (Billig 2001 s. 80f.). Det andra sättet som begreppsparet används på inom nationalistiska diskursen är mer specifikt för varje nation. Det är hur ”vi” inom en nation ser på ”dem”, invånare i andra nationer eller utlänningar, i vår nation (Billig 2001 s. 82).

Inom den kulturella rasismen blir ”vi”, dem individer som delar den etnicitet och kultur som vår nation är grundad i, emedan ”dem”, är de individer som i vårt samhälle har en annan etnisk eller kulturell bakgrund (Rydgren 2004 s. 24f., Wigerfelt och Wigerfelt 2001 s. 28f.).

Det måste här påängteras att det i praktiken alltid inte är en tydlig gräns mellan vilka ”dem” är inom nationalismteorin och kulturrasismteorin då flera av de stereotyper som byggs upp kring ”dem” kan se väldigt lika ut eller vara detsamma inom de två perspektiven.

2.2 Socialkonstruktivistisk nationalismteori

Nationalism i socialkonstruktivistisk mening är inte enbart en identitet. Det är snarare ett sätt att tänka eller ett ideologiskt medvetande som får individer i nationen att uppfatta nationalismen som något naturligt, som ej ifrågasätts (Billig 2001 s. 10f.). Nationalism kan heller inte uppdelas i termer av kultur eller politik, eller ses som objekt eller subjekt. Nationalism innefattar alla dessa fenomen. Sättet vi kan infoga samtliga aspekter samt fånga de vanligaste aspekterna av samtliga former av nationalism är att se nationalism som en diskurs (Özkirimli 2005 s. 163).

Den nationalistiska diskursen verkar på fyra olika sätt:

- Den delar upp världen i ”vi” och ”dem” (se avsnitt 2.1.)
- Den hegemoniserar
- Den naturaliserar sig själv
- Den opererar genom institutioner (Özkirimli 2005 s. 32f. & 162ff.)

Inom olika nationer pågår en ständig hegemonisk kamp mellan olika grupper (klasser, religiösa, regionala, könsliga och etniska) för vad den nationella diskursen står för. Vissa delar av historien eller vissa symboler (se nedan) premieras på bekostnad av andra delar av historien eller symboler. Historien skrivs kontinuerligt om för att passa de grupper som tillfälligt innehar den

hegemoniska makten (Billig 2001 s. 71). Det sätt den nationella hegemonin verkar på är genom att påvisa för andra aktörer att nationen talar med en universell röst utåt, istället för att påvisa att det är en ständig kamp mellan grupper inom nationen, vilkas röst ej får höras (Billig 2001 s. 87ff.).

Den gängse uppfattningen inom nationalismteori inom det socialkonstruktivistiska perspektivet är att nationalstater inte är skapade på objektiva kriterier. Istället måste nationer förstås som föreställda gemenskaper. Även språket är en föreställd gemenskap. Ett exempel på detta finns i Norge, där norskan i Oslo och Bergen påminner mer om danska än vissa norska dialekter på landsbygden (Billig 2001 s. 33). Men trots detta finns det en djupt rotad känsla av ett nationellt språk hos individer. Detta synsätt finns inom flera områden inom nationalismen. Bland annat synen på att nationer, nationella identiteter och nationella hemländer framstår som naturliga eller absoluta värden istället för som sociala värden (Billig 2001 s. 10).

Den nationalistiska diskursen verkar inom alltifrån formella institutioner såsom statliga aktörer som genom sportevenemang och massmedia. Här sker dels en inlärningsprocess av vad de nationella koderna är samt att den nationella diskursen ständigt reproduceras genom alla dessa aktörer dagligen på oändligt många vis (Billig 2001 s. 11 & 93ff., Özkirimli 2005 s. 33).

Det som skiljer nationalism från andra diskurser är att samtliga fyra dimensioner nedan kombineras i den nationella diskursen. Detta är förvisso också sant för religioner (Özkirimli 2005 s. 179). Speciellt om vi tittar närmare på judendomen och delar av islam, så går det inte att dra några skiljelinjer mellan de dimensioner som de nationella- eller religiösa diskurserna bygger på.

Dessa fyra dimensioner förklarar inte någon exakt form av nationalism, utan hjälper snarare till att "frame" en nationalism, vilket kan hjälpa till att identifiera och förklara hur en viss nationalism verkar (Özkirimli 2005 s. 62 & 164). I studien kommer dessa dimensioner knytas till partiernas syn på dessa.

2.2.1 Rumsdimensionen

Först och främst förknippas den rumsliga dimensionen med den territoriella avgränsning som avser in specifik nation. Det är ur ett eurocenteristiskt synsätt svårt att förstå en nation utan dess specifika plats på exempelvis en karta. Rumsdimensionen reproduceras även via de andra dimensionerna (se nedan) för att ge en bild av nationen som mytisk och evig. Exempel på saker och handlingar som hjälper till att reproducera denna bild är konstnärer och författare som genom sina berättelser och landskapsporträtt förmedlar nostalgiska känslor för nationen. Andra exempel är historiska figurer, monument och händelser i det förflutna som starkt förknippas med nationen och med dess rumsliga dimension.

Den rumsliga dimensionen bidrar på två olika sätt till den nationella diskursen. Den första och mer symboliska delen av den rumsliga dimensionen som förknippas med händelser eller platser påvisar för individen vad deras nationella identiteten innebär. Den andra aspekten av den rumsliga dimensionen

är att den får individer att känna att de tillhör eller hör hemma så länge de befinner sig inom sin nationens gränser (Özkirimli 2005 s. 179ff.).

2.2.2 Tidsdimensionen

Den tidsliga dimensionen påvisar att varje nation har sin egen historia. Oftast finns även inslag av en gyllene epok i nationens historia, som starkt förknippas med viktiga symboler och de ideal som knyts till nationalkänslan (Billig 2001 s. 70f., Özkirimli 2005 s. 182). Vad gäller den nationella diskursen är inte den sanna historien för nationen intressant, utan den bild av historien som enar nationen framhävs. Vilken historia framhävs och vilken historia ignoreras? Tidsdimensionen tjänar även den nationella diskursen genom att knyta samman de döda, de levande och de ofödda, vilket får effekten att nationen framstår som evig och odödlig. De döda kopplas till de levande genom monument, ritualer som begravningar samt det kollektiva minnet. På samma sätt kopplas de ofödda individerna till individer i nationen genom att bevara levande individernas arv för kommande generationer genom att exempelvis skydda naturen och inte skuldsätta nationen för kommande generationer (Özkirimli 2005 s. 183ff.).

2.2.3 Symboldimensionen

Den symboliska dimensionen utgörs av objekt och kollektiva handlingar bland annat ritualer. Objekten är alltifrån flaggor, nationalsånger och maträtter till nationella trafikmärken. De kollektiva handlingarna utgörs av alltifrån hur individer följer landslag och sportevenemang till mer rituella handlingar som firandet av högtider. Dessa symboliska objekt och ritualer påvisas i oräkneliga varianter för individer i en nation. Det viktigaste som den symboliska dimensionen bidrar med är att visa att symbolerna tillsammans skapar ett kollektivt medvetande för den nationella diskursen. Detta blir en naturlig lag och får individer som tillhör den nationella diskursen att känna sig hemma (Özkirimli 2005 s. 183 & 187ff.).

2.2.4 Vardagsdimensionen

En individ i en nation påminns ständigt, både direkt och indirekt av att hon/han befinner sig i nationen på myriader olika vis. Dessa nationella koder reproduceras både medvetet och omedvetet hos individen hela tiden. Exempelvis tenderar en individ att känna sig mer hemma på en annan plats inom nationen än i en annan nation på grund av att språket, vägskyltarna, maten, sättet vi klär oss eller byråkratiska processer tenderar att vara de samma inom nationens gränser. Dessutom påminns vi ständigt av nationella koder och stereotyper genom såpoppor, tidningar och i våra vardagliga interaktioner med medmänniskor som delar samma nationalistiska koder (Billig 2001 s. 93ff., Özkirimli 2005 s. 190ff.).

2.3 Rasismteori

Rasismen har sin grund i vetenskapliga teorier från 1700- och 1800-talet. Forskarna bakom dessa teorier hävdade att den vita rasen var överlägsen de andra raserna. Biologiskt sätt finns det inga raser bland människor eftersom de genetiska skillnaderna inom grupper är lika stora eller större än mellan grupperna. Den biologiska rasismteorin som är kopplad till fysiska drag hos individen verkar idag enbart bland vissa extrema grupper i samhället. I dess ställe har en mer sofistikerad form av rasism tagit plats. Nämligen den etniska- eller kulturella rasismen (Giddens 2007 s. 392ff., Ratcliffe 2004 s. 18ff., Wetherell och Potter 1992 s. 17).

Etnicitet är en social konstruktion. Det är sociala och kulturella skillnader som språk, historia och religion som specificerar en grupp människor. Etniciteten växer fram genom en individs socialisation som reproduceras över tid. Ofta används begreppet etnisk för att skilja ut minoriteter från den ”normala” gruppen i ett samhälle. Detta är dock fel sätt att använda begreppet etnisk eftersom begreppet är kopplat till alla kulturella grupperingar. Etniciteten vidmakthålls med hjälp av kulturella traditioner. Dock är det inget statiskt fenomen utan förändras med tid och utifrån den kontext den verkar i (Giddens 2007 s. 394).

Kulturrasismteori kan med fördel ses som en diskurs och har stora likheter med den nationella diskursen (se avsnitt 2.2. & 2.4.). Wetherell och Potter identifierar fyra olika nivåer som den kulturrasistiska diskursen verkar på:

- Den delar upp världen i ”vi” och ”dem” (Wetherell och Potter 1992 s. 43) (se avsnitt 2.1.)
- Den opererar genom institutioner
- Den verkar i vardagslivet
- Den naturaliserar sig själv

Eftersom individer gör en kulturrasistisk uppdelning i vi och dem opererar den kulturrasistiska diskursen på alla de platser där individer ser sig själva ur ett vi och dem perspektiv. Därmed verkar den kulturrasistiska diskursen inom såväl skolor som massmedia och en mängd av andra institutioner. Detta leder även till att den kulturrasistiska diskursen reproduceras och verkar i flera former av vanligt handlande hos individer i samhället varje dag. Dessa idéer blir starka när de dikterar existensförhållandena för politiska relationer. Vissa idéer såsom kulturrasism tillåter visa relationer att ses som acceptabla och helt normala vilket leder till att de naturaliserar sig själva (Wetherell och Potter 1992 s. 28f. & 31f.).

2.4 Jämförelse mellan socialkonstruktivistisk nationalismteori och rasismteori

Det finns flera stora likheter mellan den socialkonstruktivistiska nationalismteorin och kulturrasismteorin, då båda med fördel kan ses som diskurser. Båda teorierna delar även upp sin diskurs på samma sätt i tre av fyra punkter. Dessa är: uppdelningen i världen av ”vi” och ”dem”, den naturaliserar sig själv och opererar genom institutioner. Den kulturrasistiska diskursen verkar även i vardagslivet vilket även den socialkonstruktivistiska nationalistiska diskursen (fortsättningsvis enbart nationalistiska diskursen) gör men för den senare diskursen är det snarare ett sätt för ”framing” av diskursen. Det finns dock även skillnader mellan de båda diskurserna, en är att den nationalistiska diskursen tydligt anger att den hegemoniserar. Det tycks dock vara så att även den kulturrasistiska diskursen i viss mån också hegemoniserar även om det inte uttrycks.

En tydlig skillnad mellan de båda diskurserna är att den nationalistiska diskursen inte tar upp skillnaden mellan ”civic”² och ”etnisk” nationalism. Med etnisk nationalism påvisas blodsbandets betydelse och att individerna föds in i nationen och på grund av detta delar de nationella värden, som kultur, religion, språk och traditioner. ”Civic” nationalism bygger på gemensamma ideal och patriotism och påvisar att det inte finns etniska motsättningar inom denna typ av nationalism (Billig 2001 s. 46ff., Özkirimli 2005 s. 22ff.). Özkirimli menar att detta begreppspar är irrelevant då, det bland annat försöker dela upp nationalism i en ”god” och en ”ond”, och att det inte uppfångar hur nationalismen inverkar på individer i deras vardag (Özkirimli 2005 s. 24ff.). Begreppsparet kommer dock att kunna säga något i denna studie då högerpopulistiska partier står i fokus, och det därmed blir troligt att argument förs fram av antingen etnisk eller ”civic” nationalism.

Skulle dock det etniska synsättet till socialkonstruktivistisk nationalism användas inom denna diskurs skulle det bli givet att kulturrasismen är en given del inom den nationalistiska diskursen. Motsatsen skulle dock inte äga rum då vi inte kan ”frame” kulturrasismen enligt alla fyra dimensioner (rums-, tids-, symbol- och vardagsdimensionen).

²

Blandning av orden civil och social. Medborgerlig är ett möjligt svenskt begrepp.

3 Bakgrundsbeskrivning av partierna

I detta kapitel ges en beskrivning av Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sverigedemokraternas framväxt och utveckling. Detta för att få en djupare förståelse om vilka partierna är till den kommande analysen.

3.1 Dansk Folkeparti

För att förklara Dansk Folkepartis historia måste vi gå tillbaka till bildandet av danska Fremskridtspartiet 1972. Fremskridtspartiet var från början ett rent nyliberalt populistparti som ville sänka skattetrycket, men som samtidigt lockade åt sig väljare inom de lägre samhällsklasserna eftersom dem ville slopa inkomstskatten för låginkomsttagare först, samt öka budgeten för pensionärer och sjukvården. Partiet fick med sitt budskap en stabil väljarplattform som låg mellan tio och femton procent under 1970- talet och början av 80- talet. Under början av 80- talet omformulerade den övriga danska högerpartierna sin politik, med en förflyttning åt höger vilket ledde till att Fremskridtspartiet tappade en stor del av sitt väljarstöd och var nära att åka ut ur Folketinget. Partiet var nu i stort behov av nya idéer och ett nytt ledarskap. 1984 valdes Pia Kjærsgaard till ny partiordförande. Fremskridtspartiet började nu i högre grad samarbeta med de andra högerpartierna i Danmark om den ekonomiska politiken, men befann sig fortfarande längre till höger. Samtidigt började partiet i allt högre grad att lyfta upp invandring som en central fråga på agendan. På grund av interna stridigheter inom Fremskridtspartiet, bröt Pia Kjærsgaard och ytterligare tre folketingsledarmöter med partiet 1995 och bildade Dansk Folkeparti. Dansk folkeparti har fram till idag förflyttat sig till en mittposition inom den ekonomiska välfärdspolitiken och helt brutit med Fremskridtspartiets³ nyliberalism. Däremot står partiet längst till höger på den värdekonserverativa skalan och för en klart immigrationsfientlig politik (Andersen 2004 s. 147ff.).

3.2 Fremskrittspartiet

Fremskrittspartiet grundades 1973 som ett nyliberalt protestparti som ville sänka skatterna och minska byråkratin inom staten samt ifrågasatte den tydliga blockpolitiken som fanns i Norge emellan Arbeiderpartiet och Høyre. Till mitten av 1980- talet så var invandringpolitiken ingen fråga som stod högt på agendan i

³

Danska Fremskridtspartiet lever idag en tynande tillvaro utanför folketinget.

Norge eller hos Fremskrittspartiet. Partiets syn på invandringspolitiken skilde sig heller inte på något avgörande sätt från de andra norska partierna. Från mitten av 1980- talet kom frågan om invandringen upp på agendan. Fremskrittspartiet var det ända partiet i Stortinget som var ett immigrationsfientligt parti. Retoriken gick ut på att norska staten inte skulle lägga pengar på invandrare när det fanns andra svaga grupper i samhället. Partiet menade även att invandrare blev fördelaktigt ekonomisk behandlade i förhållande till norrmännen och att Fremskrittspartiet var det enda partiet som inte diskriminerar. Partiet syftade bland annat på bidrag till kulturorganisationer och hemspråksundervisning som inte var pengar som norrmän kunde söka. Av andra partier sågs detta som åtgärder för att åstadkomma ”reell jämlikhet” mellan invandrare och norrmän. Under 90- talet utvidgades partiets syn på invandringspolitiken till att även infatta problematiken kring integrationspolitik och är idag det enda partiet i Norge som har en klar fientlig immigrationspolitik och ser det mångkulturella samhället som något negativt och förespråkar en ren assimilationspolitik (Hagelund 2004 s. 147ff.).

3.3 Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna har sina rötter i organisationen Bevara Sverige Svenskt som bildades i Malmö 1979. 1986 slogs Bevara Sverige Svenskt ihop med det danskinspirerade Fremstegspartiet och Sverigepartiet bildas. Sverigepartiet kom att ombildas till Sverigedemokraterna 1988 efter splittringar i de olika falangerna (Andersson 2007 s. 8ff.). Sverigedemokraterna hade vid den här tiden en majoritet av medlemmar som företrädde klart odemokratiska, fascistiska och nazistiska åsikter. 1996 införde partiledaren för Sverigedemokraterna ett förbud mot att bära uniform för att bättra på partiets image och inte framstå som ett alltför extremt parti (Rydgren 2004 s. 215). Sverigedemokraternas aktiviteter bestod av att sprida flygblad, trakasserier av invandrare och även flera fall av misshandel av invandrare förekom, partiets ekonomiska bidrag kom från flera olika privata miljonärer och partier runtom i Europa, bland annat sponsrade Nationella fronten i Frankrike alla valbroschyrer 1998 (Andersson 2007 s. 11 & 25). Partiet tog inte avstånd från nazismen förrän 1999. 2001 uppstod splittringar i partiet då vissa medlemmar tyckte att de värderingar partiet stod för var alltför mjuka (Rydgren 2004 s. 215). 2002 anslöt sig den tidigare moderata riksdagsledamoten Sten Andersson till Sverigedemokraterna, han lovade att partiet vid tiden nu städat bort rasister och nazister ur partiet och att Sverigedemokraterna numera var rumsrent. Trots detta fick partiet ekonomiskt stöd från det belgiska partiet Antisemit och flera medlemmar med nazistisk bakgrund fanns fortfarande kvar inom partiet (Ekman och Blomquist 2007 s. 19). Sverigedemokraterna har utvecklats från att vara ett litet nazismsympatiserande parti till att hämta inspiration från radikala högerpopulistiska partier runtom i Europa. Idag förespråkar partiet en blandning av etnisk nationalism, främlingsfientlighet och tydliga värdekonservativa värderingar gällande bland annat familjen, brott och straff (Rydgren 2004 s. 215f). Sverigedemokraterna gick fram mycket under valet 2006 och fick 2,93 procent i

riksdagsvalet samt 281 kommunala mandat i 144 kommuner (Ekman och Blomquist 2007 s. 19).

4Analys

I detta kapitel analyseras partiernas medlemstidningar. Detta görs utifrån studiens valda diskursteoretiska metod. Analysen är upplagd utifrån de olika teman som presenterades i teoridiskussionen. Under analysens gång identifierades ytterligare ett nationalistiskt perspektiv som diskuteras i avsnitt 4.5.

4.1 De nationalistiska dimensionerna

I detta avsnitt kommer Dansk Folkepartis och Sverigedemokraternas syn på de olika dimensionerna att framställas. Fremskrittspartiets syn på den nationella diskursen tas upp i kapitel 5.

4.1.1 Rumsdimensionen

Vad gäller den rumsliga dimensionen så nämner inget parti vilken territoriell gräns som avses för den egna nationen. Detta är dock inte anmärkningsvärt då samtliga länder i studien är nationalstater och den territoriella gränsen därmed får ses som given. I både Dansk Folkeblad och i SD-kuriren återfinns artiklar som syftar till att lyfta fram kulturella traditioner och en nationalromantik kring landet. I SD-kuriren finns en följetong som heter ”Svenskarna och vår natur” där viktiga nationalromantiska symboler lyfts fram. Björken anses exempelvis vara en lika viktig symbol som dalahästen:

Björken har sedan urminnes tider varit ett av våra viktigaste träd och för många svenskar är den en nästan lika stark nationalsymbol som dalahästen eller den faluröda stugan (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 10).

Dansk Folkeparti bjuder årligen in till traditionella firanden av de danska högtiderna Grundlovsfest och Skt. Hans fest. Högtiderna firas på traditionellt vis och romantiseras i tidningen vid de olika inbjudningarna. Samtidigt ordnar Dansk Folkeparti kulturhistoriska resor runt om i Danmark för att lyfta fram Danmarks kulturarv vilket romantiseras i Dansk Folkeblad, även bokrecensioner som hyllar den danska nationalromantiken finns i Dansk Folkeblad.

Den rumsdimension som påvisar att nationen är viktig för att medborgarna ska känna hemkänsla och trygghet inom den egna nationen framställs tydligt av Sverigedemokraterna:

För att bli övertygad om svenskhetens existens räcker det egentligen att åka utomlands (eller till något av våra invandrarghetton). Genom att se att andra folk har byggt och fortfarande bygger samhällen som skiljer sig ifrån det svenska och möta människor som i sitt levnadsmönster avviker

från mig själv och merparten av alla andra människor jag mött under mitt liv i Sverige, så inser jag att svenskheten måste existera (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 6).

Genom citaten påvisar SD-kuriren att det finns en stark hemkänsla i landet, detta blir mer påtagligt enligt Sverigedemokraterna då svenskar reser utomlands eftersom samhällsstrukturen och symbolerna skiljer sig åt från hur det ser ut i den svenska nationen. I Dansk Folkeblad formuleras hemkänslan till Danmark på följande sätt:

”I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme, herfra min verden går” det er jo ikke ligegyldige strofer, men essensen: Der er os, og der er dem. Der er ikke nødvendigvis noget galt med .dem. . de andre . men de er ikke os. De har ikke samme udgangspunkt, arv, historie, sprog, kultur og værdier (Dansk Folkeblad 2007 nr 4 s. 2).

4.1.2 Tidsdimensionen

I både SD-kuriren och Dansk Folkeblad kan en gyllene epok identifieras:

I tiden under Besættelsen vovede danskere livet - og satte det desværre til tider til. Og det skete ikke altid i blodig ildkamp med tyske soldater, ikke i hemmelige operationer imod Gestapo eller i hujende folkeopstande mod den samlede nazityske besættelsesmagt” (Dansk Folkeblad 2007 nr 5 s. 6).

En demokratisk nationalism har faktiskt tillämpats även i Sverige. De socialdemokratiska regeringarna under ledning av framför allt Per-Albin Hansson och även Tage Erlander, stod för Sveriges och svenskarnas väl i första hand. Det började dock naggas i kanten under Erlanders senare år och gick helt i graven under Palmes ledning (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 5).

I Sverigedemokraternas fall så framgår det tydligt att den gyllene epoken enligt partiet är uppbyggnaden av det svenska folkhemmet under 1950- och 60-talen. I Dansk Folkeblad lyfts det danska hjältemodet under ockupationsåren under andra världskriget fram samt uppbyggnaden av den danska välfärden fram till den tid då Dansk Folkeparti hävdar att ”massinvandringen” startade i landet, straxt innan den stora oljekrisen på 1960-talet. Det tycks alltså vara så att partierna följer den gängse uppfattningen i respektive land för vilken som är den gyllene epoken i respektive land. Båda partierna knyter även samman de nuvarande generationerna med tidigare, partierna förskönar respektive lands kulturarv och vikten av att arvet får leva kvar för kommande generationer:

Genom att förvägra svenska elever rätten att få uppleva traditionella kyrkliga skolavslutningar och tillsammans få sjunga gamla svenska psalmer som ”Den blomstertid nu kommer” berövar man dem på en del av deras kulturarv och på känslan av samhörighet med tidigare generationer (SD-kuriren 2007 nr 71 s. 4).

At være et folk betyder ikke kun, at man taler samme sprog og synger de samme sange, men også, at man tager sig af dem, der har behov for det, i fællesskab. Respekt for historien giver ansvar for helheden og kærlighed til fædrelandet. Vi har meget at lære af vore forfædre, både dem, der byggede kæmpehøjene og kirkerne, og dem, der skabte værdierne i landbruget og industrierne, som vi stadig nyder godt af... (Dansk Folkeblad 2007 nr 2 s 15).

Genom att knyta an till tidigare- det nu levande- och kommande generationer försöker partierna att göra den nationalistiska diskursen odödlig och evig.

4.1.3 Symbol- och vardagsdimensionen

Den symboliska dimensionen utmärker sig till det att det finns en mängd objekt, kollektiva handlingar och ritualer som går att förknippa med nationen. I SD-kuriren uppmärksammas detta på följande vis:

Förutom en upplevd identifikation och känsla av samhörighet med den svenska historien och naturen [...] vilket bland annat får mig att vilja delta i nationella högtider och traditioner, består den också av en uppsättning reella och observerbara beteenden, attityder och värderingar, som förvisso är föränderliga, men ändå trögrörliga och djupt rotade i en historisk tradition (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 6).

Att vara svensk enligt Sverigedemokraterna blir därmed att man följer de svenska traditionerna men även delar ett kollektivt medvetande som är typiska för svenskar. Pia Kjærsgaard sätter fingret på vad nationalism innebär för Dansk Folkeparti, hon säger:

Men hvad er danskhed, hører jeg nogen spørge? Tja, der findes jo også kolonihavehuse, campingvogne, øl, kirker, salmer, fodboldkampe og juleaften i andre lande. Det er ikke noget specielt dansk [...] Hvad er danskhed? Det er ikke noget særligt. Men det er vores virkelighed [...] Tolerance, ytringsfrihed, fl id, solidaritet, og frisind. Det er umistelige værdier, som er i modstrid med mange af de vinde, der i øjeblikket blæser ind over den vestlige verden [...] Det er ikke hule værdier. Det er dansk virkelighed. En virkelighed, der viser, hvad Dansk Folkeparti handler om (Dansk Folkeblad 2007 nr 5 s. 3).

Kjærsgaard ger uttryck för att symboler och värderingar som förknippas med danskhet och Danmark även finns i andra länder och är inte enbart typiska för Danmark. Den viktiga punkten är dock att Kjærsgaard identifierar alla dessa symboler som en dansk verklighet. Denna verklighet kan förklaras som det kollektiva medvetande som utgör dansk identitet enligt Dansk Folkeparti. Därmed blir inte enbart den symboliska dimensionen en faktor av verkligheten. Eftersom denna verklighet skapas i vardagen blir denna nationalistiska dimension även central då Kjærsgaard pratar om den danska verkligheten.

4.2 Vi och dem

Som vi sett i tidigare avsnitt poängterar både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna att nationen innehåller gemensamma och starka värderingar som bildar en gemensam nationell identitet. Vid närmare undersökning om vad dessa specifika värderingar så tydliggörs att de är öppna och med få detaljer. Detta för att inte exkludera individer som bör ingå i partiernas syn på den nationella gemenskapen, det vill säga vi eller ingruppen. Däremot kan det tydligt spåras hur dem eller utgruppen definieras vilket kommer diskuteras i följande

avsnitt. Sverigedemokraterna poängterar dock i SD-kuriren att partiet är för en öppen svenskhet där personens hudfärg inte avgör vem som är svensk, utan ser en svensk som en medborgare som tagit till sig de svenska språket, lagarna, normerna och sedvänjor som råder i det svenska samhället (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 7). Det måste dock poängteras att det enligt Sverigedemokraternas principprogram kan ta flera generationer för individer att helt uppgå i den svenska nationen (Sverigedemokraternas principprogram 2005).

4.2.1 Utfrysning av ”dem” till följd av ekonomiska konsekvenser

Samtliga partier är överens om att ett betydande argument mot invandring är de stora kostnader som medföljer. Återkommande artiklar i partiernas medlemstidningar handlar om vilka stora ekonomiska konsekvenser invandringen har:

Pia Kjærsgaard slog i sin grundlovstale fast, at velfærd, tryghed og demokrati er uløseligt forbundet med hinanden, og at den stramme udlændingepolitik er forudsætningen for at bevarelsen og udbygningen af vores nuværende velfærdssamfund (Dansk Folkeblad 2007 nr 3 s. 5).

Till skillnad från Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna påvisar Dansk Folkeparti genom Kjærsgaard att Danmark som redan har stramat åt invandringspolitiken tjänat stora belopp på detta. Pengar har nu istället kunnat användas till de sjuka och svaga i samhället, citatet ovan är ett av många som visar på dessa resonemang från Dansk Folkepartis sida. Trots den strama invandringspolitik som förts i Danmark fortsätter Dansk Folkeparti att framställa de invandrare som redan bor i Danmark som en ekonomisk börda vilket visas i citatet nedan.

Med det nuværende behov for arbejdskraft er der ingen undskyldning for at lade så stor en del af indvandrerne være på offentlig forsørgelse (Dansk Folkeblad 2007 nr 3 s. 16).

Fremskrittspartiet kommenterar den nya utlänningslagen i Norge (2007) och menar att det blir en enorm ekonomisk kostnad för Norge om invandringen ska öka och säger:

Dette vil være katastrofalt for Norge, all den tid vi står overfor store integreringsutfordringer og at i Oslo står ikke-vestlige invandrere for over 50 prosent av sosialhjelpsutbetalingene (Fremskritt 2007 nr 11 s. 13).

Fremskrittspartiet påvisar även kostnaderna för hemtransporter för asylsökande som får avslag på sina asylansökningar och därmed måste lämna landet. En frustration hos Fremskrittspartiet synes också vara att det årligen försvinner asylsökande utan myndigheters kontroll. Detta torde vara argument för att underbygga behovet av låsta institutioner för asylsökande, mer om detta i avsnitt 4.2.3. Fremskrittspartiet skriver:

Den norske stat bruker omtrent 60 millioner kroner årlig på hjemtransport av asylsøkere som har fått endelig avslag på søknad om asyl. På samme tid forsvinner gjennomsnittlig mer enn 2.100 asylsøkere hvert år fra norske asylmottak, uten at myndighetene har kontroll på hvor de blir av (Fremskritt 2007 nr 3 s. 7).

Sverigedemokraterna följer Dansk Folkeparti i deras argumentation om de ekonomiska kostnaderna för ”massinvandring”. Skillnaden mellan länderna är dock att Sverigedemokraterna ser att de ekonomiska resurserna tas från de resurser som skulle kunna bygga dagens välfärd emedan det i Danmark är synligt enligt Dansk Folkeparti att landet har sparat pengar till den danska välfärden med hjälp av en restriktivare invandringspolitik, i SD-kuriren står att läsa:

Massinvandringen och alla integrations- och mångfaldsprojekt kostar tiotals miljarder årligen. Det sker alltså en omfattande nettoöverföring av resurser från den svenska delen av befolkningen till den invandrade. (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 1).

Något som är slående vid läsningen av samtliga partiers medlemstidningar är att inget av partierna lyfter fram integration och krav på assimilering som en ekonomisk vinst. De ekonomiska besparingarna synes finnas om ”massinvandringen” minskar men kravet på assimilering underbyggs alltså inte av ekonomiska skäl. Paradoxalt nog så återfinns en artikel med en intervju av en framstående ledare inom fackföreningsrörelsen. Han menar att för att klara den danska välfärden krävs ökad arbetskraftsinvandring inom den offentliga sektorn. Han nämner dock att krav måste vara god utbildning och goda kunskaper i det danska språket (Dansk Folkeblad 2007 nr 5 s. 16). Det förefaller anmärkningsvärt att Dansk Folkeparti inte ifrågasätter nödvändigheten av arbetskraftsinvandring när partiet återkommer till att invandringen är en ekonomisk börda.

4.2.2 Krav på assimilation

Dansk Folkeparti strävar efter en total assimilering av invandrare till den danska kulturen och samhället. Det är inte tillräcklig integration av att invandrare har ett arbete i Danmark utan invandrare måste även respektera danska normer, dansk demokrati och dansk människosyn, detta säger Pia Kjærsgaard (Dansk Folkeblad 2007 nr 3 s. 4). Dansk Folkeparti menar även att det inte bör vara tillåtet att bära religiös klädnad på offentliga arbetsplatser och anser vidare att offentliga byggnader inte ska specialbehandla olika minoriteter. Simhallar med särskilda öppettider för muslimska kvinnor nämns som exempel (Dansk Folkeblad 2007 nr 5 s. 6). Dansk Folkeparti går så långt att de hävdar att:

De indvandrere, som ikke vil tilpasse danske normer, må overveje, om de virkelig er havnet på rette hylde i Danmark (Dansk Folkeblad 2007 nr 3 s. 5).

Fremskrittspartiet poängterar vikten av att invandrare lär sig norska, detta återkommer i många artiklar i Fremskritt. Det framgår tydligt att invandrare som inte lär sig norska inte heller ska ha rätt till ekonomiskt stöd. Fremskrittspartiet menar:

Vi kan ikke lenger akseptere den utviklingen vi ser med gettodannelser! Og når barn som er født i Norge ikke kan norsk, da er det grunn til å ta skrittet fullt ut med slike tvangstiltak [...] En del av nøkkelen til en vellykket integrering er å få kvinnene ut fra sine ekstreme menns grep (Fremskritt 2007 nr 3 s. 15).

Fremskrittspartiet försöker även med detta citat att demonisera vissa utländska män och menar därmed att en assimilering till det norska samhället även skulle ge många kvinnor ett mer jämställt sätt att leva utifrån ett västerländskt synsätt. I likhet med de andra partierna anser även Sverigedemokraterna att en kraftfull assimileringspolitik är central och anser att Sverige ska:

Återgå till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som skall anpassa sig till det svenska samhället och inte tvärtom (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 2).

4.2.3 Misstänkliggöra och kriminalisera ”dem”

Fremskrittspartiet misstänkliggör asylsökande, argumenten som förs fram är dels att det är en ekonomisk kostnad om de asylsökande får avslag och hemresan är ordnad av staten men som ändå inte kan genomföras då den asylsökande går under jorden. För att förhindra att asylsökande stannar i landet utan asylskäl enligt norsk lag föreslår Fremskrittspartiet att Norge bör ha låsta institutioner där de asylsökande får stanna i väntan på beslut. Ett annat argument för att låsa in asylsökande är för att den asylsökandes verkliga identitet säkert ska kunna fastställas så att inte krigsförbrytare, kriminella och terrorister släpps ut på Norges gator (Fremskritt 2007 nr 3 s. 7). Fremskrittspartiet menar vidare att det norska asylsystemet är för liberalt och att många därför missbrukar systemet, i Fremskritt står att läsa:

At antall innvilgede asylsøknader har økt så dramatisk, viser at regjeringen fører en altfor liberal asylopolitikk hvor man belønner lykkejegere som kommer til Norge med opphold [...] Dermed kommer det flere personer som misbruker det norske asylsystemet (Fremskritt 2007 nr 13 s. 6).

Sverigedemokraterna misstänkliggör inte bara asylsökande såsom Fremskrittspartiet gör utan försöker påvisa att invandrare i Sverige står för en stor del av kriminaliteten i Sverige. Som exempel nämns att Sverigedemokraterna påstår att de flesta våldtäkter sker av invandrare (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 8). Nedan ser vi ett talande citat för hur invandrare kriminaliseras av Sverigedemokraterna:

Den oansvariga och kravlösa svenska integrations- och invandringspolitiken har även gett upphov till segregation, rotlöshet, kriminalitet och ökade motsättningar. Den mångkulturella samhällsordningen är i dag ett allvarligt hot mot den inre sammanhållning och stabilitet som utgör grunden för hela den solidariska svenska välfärdsmodellen (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 2).

Jens Rydgren pekar på att det på SD-kurirens hemsida regelbundet går att läsa om brott som har begåtts av individer med invandrarbakgrund. Detta påpekar Rydgren är ett sätt för att ge en bild av att det är vanligare att personer som begår brott har invandrarbakgrund eftersom SD-kuriren inte tar upp brott som begåtts av personer som har svensk bakgrund (Rydgren 2004 s. 217).

4.2.4 Muslimska diasporan

Den muslimska diasporan är det som utpekats tydligast och mest negativt av både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna. Dansk Folkeparti tycks föra ett korståg mot islam och den muslimska världen och därmed även den muslimska diasporan inom landet. Viktigt att tänka på är att urvalet av materialet är hämtat från 2007 i efterdyningarna av Mohammedkarikatyrerna. Oavsett vilket så är sättet som islam och muslimer presenteras på direkt kränkande och rasistiskt. Ordföranden för Dansk Folkepartis ungdomsförbund Kenneth Kristensen går så långt att han likställer islam med nazismen och kommunismen (Dansk Folkeblad 2007 nr 1 s. 10 & nr 2 s. 10). I följande citat likställs slöjan med hakkorset:

”Kast sløret” har udtalt, at ”kvindens slør er islamismens emblem på samme måde som hagekorset var nazismens symbol.” Et synspunkt, som mange i det danske samfund bakker op om... (Dansk Folkeblad 2007 nr 2 s. 3).

Vidare står att läsa i Dansk Folkeblad att partiet anser att kristendomen har gett människor den fria viljan till skillnad från islam som partiet menar har alltför detaljerade regler om hur samhället ska styras och se ut. Detta menar Dansk Folkeparti försätter muslimer i ett statiskt tillstånd och det är därför enligt dem som den islamiska världen inte har utvecklats emedan den kristna har gjort det på grund av att människor har en fri vilja (Dansk Folkeblad 2007 nr 2 s. 24). Sverigedemokraterna har i många nummer direkt rasistiska uttalanden mot islam och muslimer. Likt Dansk Folkeparti lyfter även Sverigedemokraterna fram kristendomen som en frihetsreligion på grund av att den har genomgått ”upplysningstidens stålbad”. Sverigedemokraterna anser vidare att även islam bör genomgå en kritisk granskning för att få bort föråldrade värderingar (SD-kuriren 2007 nr 71 s. 8). Sverigedemokraterna resonerar i följande citat huruvida muslimer är terrorister och fundamentalister eller ej. De är medvetna om att det inte är politiskt korrekt att dra alla över en kam men slutar ändå med att konstatera att islam utmärker sig som en fanatisk religion:

Vi har i årtal matats med bilder på muslimska fundamentalister som utan pardon mördar kvinnor och barn, som kidnappar och halalslaktar hjälparbetare eller ger sig på sina motståndare genom att spränga sig själva i bitar bland skolungdomar och cafégäster. Sådana dåd visar med största tydlighet hur farlig islam som religion är. Naturligtvis går det inte att dra alla muslimer över en kam. Det gör jag inte heller. Alla muslimer är naturligtvis inte terrorister, och alla terrorister är naturligtvis inte muslimer. Men det är dags att inse att islam skiljer sig från övriga världsreligioner genom sin utbredda och oerhörda fanatism (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 3).

Sverigedemokraterna anser även att det är dags att sätta stopp för den snabba utbredningen av islam i Sverige och anser att fullskaliga moskéer samt muslimska friskolor skall förbjudas (SD-kuriren 2007 nr 74 s. 5).

Både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna har även tydligt tagit ställning för Israel i Israel- Palestinakonflikten. Detta tycks vara en strategi med dubbla mål. Dels för att inte framstå som nazister eller högerextremister, dels för att försöka legitimera en svartmålning av muslimer och påvisa muslimsk antisemitism. Både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna menar att antisemitismen internationellt beror på den fundamentalistiska islamismen. Den växande antisemitismen i Sverige beror på ”massinvandringen” från muslimska länder enligt partierna. (Dansk Folkeblad 2007 nr 1 s. 23, nr 3 s. 10, SD-kuriren

2007 nr 71 s. 12). Fremskrittspartiet tar inte lika tydligt ställning för Israel men det som står att läsa i Fremskritt är bland annat en studieresa till Israel av Fremskrittspartiets ungdomsförbund som inledde ett samarbete med Kadima, Ehud Olmerts regeringsparti som stöttar en tvåstatslösning (Fremskritt 2007 nr 7 s. 7).

4.3 Kulturrasism

Inom både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraternas nationella diskurs finns det tydliga kopplingar till kulturrasismen. I stort sätt alla artiklar vad de än må handla om kopplas till antingen de problem som identifieras med "massinvandringen" eller en tydlig negativ koppling till "dem", utgruppen görs antingen det är invandrare som grupp eller den muslimska diasporan. Följden av detta blir en klar kulturrasistisk bild. Såsom Wetherell och Potter använder sig av fyra nivåer (se avsnitt 2.3) i hur den kulturrasistiska diskursen verkar så kan dessa nivåer identifieras hos de bägge partierna. Det finns en tydlig uppdelning av "vi" och "dem". Ifall partierna ses som institutioner finns vidare ett tydligt mönster av ett ständigt återkommande till "massinvandringen" och invandrare i sig som den centrala förda politiken. Då partierna ständigt återkommer till dessa ämnen blir den negativa inställningen och de påstådda problemen med "massinvandring" och invandrare en del av partiernas vardag och därmed blir det lätt att fastna i en stereotyp bild, en "frusen bild" där problemen med invandrare naturaliseras och ses som givna. Dessa fyra nivåer finns även inom den nationalistiska diskursen och verkar på ett liknande sätt hos Sverigedemokraterna och Dansk Folkeparti. Den enda skillnaden är att det är partiernas egen bild av nationen som naturaliserar sig själv inom den nationalistiska diskursen.

I SD-kuriren återkommer en serie som heter "Som sagt" där en tecknad målning illustrerar olika åsikter som Sverigedemokraterna har. I två av numren som analyserats porträtteras muslimer med burka och framställs i ren rasistisk dager. I en teckning blir ett barn rädd för personer som bär burka och tror att dessa är spöken (SD-kuriren 2007 nr 73 s. 5). I den andra teckningen frågar ett barn varför soppan är så dyr och får till svar att: "vi har ett samarbete med socialförvaltningen så ni får betala för familjen till höger", familjen till höger är en bild av en familj som bär burka (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 5). Dessa bilder kan närmast liknas med nazitysklands framställning av judar.

Fremskrittspartiet gör också en tydlig uppdelning mellan "vi" och "dem" och har exempelvis en förstasida med huvudrubriken "Lær deg norsk, Mohammed" i det nummer som tar upp Fremskrittspartiets radikala förslag på en ny norsk invandringspolitik (Fremskritt 2007 nr 11 s. 1). De övriga tre punkterna som Wetherell och Potter använder sig av återfinns inte i Fremskritt. Helhetsbilden vid läsningen av Fremskritt är inte att den norska invandringspolitiken eller invandrare som utgrupp står i fokus. Så fort ämnet tas upp är det dock i negativ dager men det genomsyrar inte hela den politiska, agendan utan ses snarare som ett specifikt politikområde.

4.4 Identifierade diskursbegrepp samt användningen av den hermeneutiska cirkeln

För att påvisa hur analysen genomförts presenteras nedan de begrepp som är centrala inom den ovanstående analysen, dessa kopplas till de begrepp som används inom diskursanalysen (se avsnitt 1.2.2.). Inom både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna är nodalpunkterna ”massinvandring”, den strama invandringspolitiken och invandrare, möjligen är det till och med så att partierna inte äger något existensberättigande utan dessa begrepp. För Fremskritt är det inte lika lätt att identifiera någon nodalpunkt det är dock så att invandrare kan ses som en nodalpunkt men enbart inom den invandringspolitiska området i Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet kan därför inte anses ha en lika tydlig nationalistisk och kulturrasistisk diskurs på samma vis som Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna. De tecken som lätt går att identifiera inom Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna är alltifrån dansk pilsner, smørebrød, midsommarfirande, dalahästen och slöjan. Ett tydligt element som går att identifiera i de båda partierna är muslimer. I citatet från SD-kuriren i avsnitt 4.2.4. synliggörs detta då det står att läsa att alla muslimer inte är terrorister, underförstått att det även finns goda muslimer.

Sverigedemokraterna framställer dock vidare muslimer i en dålig dager för att presentera en liktydig negativ bild av muslimer det som görs är alltså att konsekvent få ett motstridigt element att framstå som ett och samma tecken. Dessa tecken och element sammanknyts i nodalpunkterna ”massinvandring” och invandrare med hjälp av ekvivalenskedjor och formar därmed den spindelväv som den nationalistiska och kulturrasistiska diskursen innebär för Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna. Ur det material som har analyserats kan ett flertal flytande signifikanter identifieras hos de olika partierna. Det handlar inte om flytande signifikanter mellan Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna utan i större grad hur dessa partier uttrycker sig i förhållande till varje lands övriga politiska diskurser. Där exempelvis ”massinvandring”, asylsökande, invandrare och mångkulturalismen kan ses som flytande signifikanter då dessa tecken ges en klart mer negativ innebörd än vad de tycks göra av de övriga politiska diskurserna i respektive land.

Någon tydlig hegemonisk kamp inom Dansk Folkeparti, Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna har inte kunnat identifieras i det analyserade materialet, partitidningarna verkar snarare visa upp en enhetlig bild. Troligen hade det varit lättare att identifiera en hegemonisk kamp inom partierna genom att exempelvis genomföra kvalitativa intervjuer med flera representanter från de olika partierna, alternativt att analysera massmedias framställning av partierna. Vad gäller huruvida det finns en kamp mellan partierna framstår det närmast som om Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna ur ett teoretiskt perspektiv har en slående lik diskurs varför inte någon kamp går att identifiera. Vad gäller Fremskrittspartiet har varken en nationalistisk diskurs eller en kulturrasistisk diskurs kunnat påvisas varpå någon egentlig kamp mellan Fremskrittspartiet och Dansk Folkeparti eller

Sverigedemokraterna då inte heller kan ses. Det kan dock konstateras att Fremskrittspartiet inte har en lika extrem hållning mot invandrare som Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna.

När samtliga citat plockats ut ur materialet inom de teman som används i kapitel 4 och innan de specifika citat som använts i analysen bestämts gick det lätt att få en överblick av materialet med hjälp av den hermeneutiska cirkeln. Något som därmed blev slående var hur stort fokus partierna lade vid att uttrycka en negativ bild av utgruppen antingen detta var asylsökande, invandrare eller specifikt den muslimska diasporan. Uppskattningsvis så utgjordes mer än två tredjedelar av samtliga citat utgjordes av att kritisera utgruppen hos både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna. Resterade delar användes både till att påvisa nationella egenskaper och värden, förmedla känsla för ingruppen samt att kritisera EU. Vad gäller Fremskrittspartiet återfinns ingen koppling till någon nationalistisk ingrupp eller tecken på någon egen nationell diskurs vilket kommer att vidareutvecklas i kapitel 5.

4.5 Primordialism

Primordialismen var det ledande perspektivet inom nationalismteori fram till 1960-talet, därefter har perspektivet fått alltmer stark kritik av forskare som studerat etnicitet och nationalism. Inom primordialismen finns tre olika inriktningar, det naturalistiska, sociobiologiska och kulturella (Özkirimli 2000 s. 59 & 66ff.). På grund av den starka och välbefogade kritiken har inte perspektivet tagits upp i den nationalistiska teoriavsnittet.

Under analysen av studiens material har framkommit att både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna tycks ha en bild av nationalism som överensstämmer med den teoretiska bilden av den kulturprimordialistiska synen på nationalism.

Kulturprimordialismen ser nationen som naturlig och till och med andlig istället för konstruerad. För individer som ingår i en viss nation känner enligt detta synsätt en speciellt stark känsla för varandra och för nationens språk och kultur. Kulturprimordialism är särskilt en fråga om känslomässiga samband till den egna nationen (Özkirimli 2000 s. 72). Nedanstående citat stärker att Sverigedemokraterna ser nationen utifrån ett kulturprimordialistiskt perspektiv. Citatet är taget från en återkommande krönikör i SD-kuriren, liknande resonemang återfinns även i Sverigedemokraternas principprogram (2005).

Att känna djup kärlek till sitt hem, sin familj, sitt fosterland och sitt folk är också en grundläggande mänsklig förmåga - precis som förmågan till empati. Människor har under alla normala förhållanden i hela mänsklighetens historia känt en orubblig och villkorlös lojalitet gentemot det egna; den egna gruppen, det egna landet och – framförallt - den egna kulturen (SD-kuriren 2007 nr 72 s. 11).

I Dansk Folkeblad ges en klar bild av ett kulturprimordialistiskt synsätt. Bland annat då partiet framhäver kärleken till fosterlandet, landets historia och kopplingar till exempelvis de danska vikingarna (Dansk Folkeblad 2007 nr 2 s. 15

& nr 3 s. 21). I avsnitt 4.1.3 finns också ett citat från Dansk Folkeblad som visar på detta.

5 Slutsats

Som avslutning på denna studie är det tid för att tydliggöra studiens resultat. Både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna uttrycker en specifik nationalromantisk bild av sina nationer och en känsla av att vara hemma så länge dem befinner sig i respektive land. I båda dessa partiers partitidningar framgår klart och tydligt rums-, tids-, symboldimensionerna. Vardagsdimensionen har även identifierats i Dansk Folkeblad emedan det inte gått att identifiera något sådant i SD-kuriren. Detta är dock inte helt oväntat då studien varit inriktad på textanalys. Hade däremot observationer eller intervjuer genomförts hade säkerligen även vardagsdimensionen identifierats inom Sverigedemokraterna. Det torde dock inte råda något tvivel om att de bägge partierna har varsin klart definierad nationalistisk diskurs. Det har inte gått att spåra någon diskursiv kamp inom partierna. Det är mer troligt att en sådan gått att identifiera om studien byggd på intervjuer eller genom att titta på mediareporteringen av partierna. Någon kamp verkar inte heller finnas mellan partierna. Tvärtemot verkar det finnas ett samarbete då det i partiernas partitidningar går att finna flera artiklar om det andra partiet.

Vad gäller Fremskrittspartiet så har ingen av de nationalistiska dimensionerna kunnat spåras i materialet. Alltså går det att konstatera att partiet inte har någon egen specifik nationalistisk diskurs. Därmed inte sagt att de saknar en nationalistisk diskurs då den socialkonstruktivistiska nationalismteorin med fördel även kan appliceras på hela nationalstater och att Fremskrittspartiets medlemmar säkerligen skulle innefattas i en norsk nationalistisk diskurs.

När det gäller uppdelningen i ”vi” och ”dem” syns en liten skillnad mellan samtliga partier. Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna har en gemensam syn vad gäller kostnader för asylsökande och ”massinvandringen”. Skillnaden ligger här dock i att Dansk Folkeparti har genomfört flera reformer och enligt dem själva minskat kostnaderna emedan Sverigedemokraterna anser att kostnaderna är alldeles för höga i Sverige. Fremskrittspartiet delar de andra partiernas syn i att asylpolitiken kostar för mycket och förespråkar en restriktivare asylpolitik. Fremskrittspartiet misstänkliggör invandrare men inte i lika hög grad som Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna gör då invandringspolitik ses som ett specifikt politikområde och inte integreras i de övriga politiska områdena av Fremskrittspartiet.

Det har redan tidigare konstaterats att Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna är kulturrasistiska partier. Väger vi detta samman med deras krav på total assimilation, anpassning för invandrare till det egna samhället samt att de har en kulturprimordialistisk bild av sina egna nationer torde inte finnas några tvivel om att de förespråkar en etnisk nationalism. Därmed torde enbart individer med föräldrar från respektive land kunna tillhöra en ingrupp i deras

nationalistiska diskurs. Möjligtvis skulle en andragenerationens invandrare som helt assimilerats till landet kunna ingå i den nationalistiska ingruppen, dock torde en förutsättning för en muslim vara att konvertera. När det gäller Fremskrittspartiet går de inte alls lika långt i sina assimileringsskrav som Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna. Partiet är klart negativa till offentligt stöd för kulturföreningar men för att tillhöra ingruppen tycks enbart goda norskakunskaper krav samt en, enligt norska mått mätt, jämställdhet mellan könen. Frågan kvarstår dock hur många av partiernas medlemmar som skulle stå bakom dessa resonemang och hur många som ser partiets syn som allt för milda?

Det råder inget tvivel om att både Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna är klart nationalistiska och främlingsfientliga partier. Fremskrittspartiet kan snarare ses som ett parti som flirtar med främlingsfientliga väljare likt det svenska Folkpartiet gjorde i valkampanjen 2002 med sina förslag om språktest för invandrare med mera. Fremskrittspartiet går dock ett steg längre i sina förslag på en mer radikal invandringspolitik samt sin rent främlingsfientliga retorik kring asylsökande och invandrare. Partiet försöker dock bättra på sin image och vill inte framstå som något populistiskt och rasistiskt parti (Fremskritt 2007 nr 22 s. 9).

Lika mycket som det är en fråga om anständighet från de övriga partierna i Norge att ta avstånd från Fremskrittspartiets invandringspolitik (Hagelund 2004 s. 196) torde det vara en fråga om anständighet från Fremskrittspartiet att ta avstånd från Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna.

6 Referenser

6.1 Primärmaterial

Dansk Folkeblad 2007 nr 1.

Dansk Folkeblad 2007 nr 2.

Dansk Folkeblad 2007 nr 3.

Dansk Folkeblad 2007 nr 4.

Dansk Folkeblad 2007 nr 5.

Dansk Folkeblad 2007 nr 6.

Fremskritt 2007 nr 3 070210.

Fremskritt 2007 nr 7 070414.

Fremskritt 2007 nr 11 070609.

Fremskritt 2007 nr 13 070804.

Fremskritt 2007 nr 18 071013.

Fremskritt 2007 nr 22 071208.

SD-kuriren Sverigedemokratisk tidskrift 2007 nr 71 mars.

SD-kuriren Sverigedemokratisk tidskrift 2007 nr 72 maj.

SD-kuriren Sverigedemokratisk tidskrift 2007 nr 73 augusti.

SD-kuriren Sverigedemokratisk tidskrift invandringsspecial 2007 nr 74 oktober.

Sverigedemokraternas principprogram. 2005. www.sverigedemokraterna.se. den 22 december 2008.

6.2 Sekundärmaterial

- Andersen, Jørgen Goul, 2004. "Danmark: Fremskridtspartiet och Dansk Folkeparti" s. 147-170 i Rydgren, Jens; Widfeldt Anders, *Från Le Pen till Pim Fortuyn -populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*. Malmö, Liber AB.
- Andersson, Hans, 2007. *Från bevara Sverige svenskt, BSS 1979 till Sverigedemokraterna 2006*. Malmö, Skrivareförlaget.
- Bauman, Zygmunt, 1992. *Att tänka sociologiskt*. Göteborg, Bokförlaget Korpen.
- Bergström, Göran; Boréus Kristina, 2000. *Textens mening och makt Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund, Studentlitteratur.
- Billig, Michael, 2001. *Banal Nationalism*. London, SAGE Publication Ltd.
- Ekman, Mikael; Blomquist, Maria, 2007. "SD år för år" s. 16-19 i Ardström, Bo, *Sverigedemokraterna ett parti som andra?*. Stockholm, Expo.
- Giddens, Anthony, 2007. *Sociologi*. Fjärde omarbetade upplagan. Lund, Studentlitteratur.
- Hagelund, Anniken 2004. "En fråga om anständighet? Fremskrittspartiet och den norska invandringspolitiken" s. 171-196 i Rydgren, Jens; Widfeldt Anders, *Från Le Pen till Pim Fortuyn -populism och parlamentarisk högerextremism i dagens europa*. Malmö, Liber AB.
- Kinnvall, Catarina, 2003. "Identitetsstudier– en översikt" s. 11-34 i Petersson, Bo; Robertson, Alexa, *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö, Liber AB.
- Petersson, Bo, 2006. *Stories about Strangers*. Lanham, University Press of America.
- Pujol, Joan; Montenegro, Marsiela, 2001. "Diskurs eller materialitet?" s. 120-136 i Nightingale, David J.; Cromby, John, *Socialkonstruktionistisk psykologi*. Lund, Studentlitteratur.
- Ratcliffe, Peter, 2004. *'Race', Ethnicity and Difference Imagining the Inclusive Society*. Storbritannien, Open University Press.

- Rydgren, Jens 2004. "Från skattemissnöje till etnisk nationalism: 15 år med den radikale populismen i Sverige" s. 197-220 i Rydgren, Jens; Widfeldt Anders, *Från Le Pen till Pim Fortuyn -populism och parlamentarisk högerextremism i dagens europa*. Malmö, Liber AB.
- Rydgren, Jens 2004. "Vad är radikal högerpopulism?" s. 18-27 i Rydgren, Jens; Widfeldt Anders, *Från Le Pen till Pim Fortuyn -populism och parlamentarisk högerextremism i dagens europa*. Malmö, Liber AB.
- Stensmo, Christer, 1994. *Pedagogisk filosofi*. Lund, Studentlitteratur.
- Wetherell, Margaret; Potter, Jonathan, 1992. *Mapping the Language of Racism Discourse and the Legitimation of Exploitation*. New York, Columbia University Press.
- Wigerfelt, Berit; Wigerfelt Anders S., 2001. *Rasismens yttringar Exemplet Klippan*. Lund, Studentlitteratur.
- Winther Jørgensen, Marianne; Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund, Studentlitteratur.
- Özkirimli, Umit, 2000. *Theories of Nationalism A Critical Introduction*. New York, Palgrave Macmillan.
- Özkirimli, Umit, 2005. *Contemporary Debates on Nationalism A Critical Engagement*. New York, Palgrave Macmillan.